

ב"מ דף ע"ח ע"א

המשנה בתנאי השכירות – ומתה הבהמה

להוליכה בבקעה והוליכה בהר	להוליכה בהר והוליכה בבקעה	
חייב	חייב	רישא: מחמת אויר ¹ , עייפות, נחש ²
חייב	חייב	רישא: לר"מ בכל גוונא
חייב	פטור	סיפא: החליקה
פטור (בשלא מחמת המעלה) ³	חייב	סיפא: הוחמה

דף ע"ח ע"ב

מתי חייב המשכיר להעמיד לשוכר חמור חדש בנעשית אנגריא⁴

אנגריא שאינה חוזרת ⁵	אנגריא החוזרת לבעליה	
רב: חייב שמואל: פטור	פטור	בדרך הליכתה ניטלה ⁶
חייב	רב: פטור שמואל: חייב	שלא בדרך הליכתה ניטלה

¹נחלקו רש"י ותוס' בהגדרת מתה מחמת אויר ומחמת עייפות, דברש"י ד"ה שמתה פי', וז"ל, לא הוחלקה ולא הוחמה ומתה מעצמה והואיל ושינה יכול לומר לא מתה זו אלא מחמת אויר וכו', עכ"ל, והיינו דאין המשכיר צריך להוכיח שבאמת היה האויר שם שונה, אלא כיון שיכול לטעון כן השוכר חייב, וכעין זה פירש באובצנא, שלא ראינו לבהמה מתייגעת ומ"מ יכול המשכיר לטעון שמא נתייגעה ומחמת אובצנא מתה. ואתיא הך סוגיא כאביי (לעיל לו:): דס"ל דבכה"ג חשיב תחילתו וסופו בפשיעה, (וכמבואר בריטב"א). ובתוס' ד"ה כגון (ועוד ראשונים) פי' שידוע שבאותו יום היה אויר משונה בהר מבקעה, וכעין זה פירשו באובצנא, שראינוה מתה מחמת היגיעה ע"י מלאכתה, אבל במתה מעצמה פטור אפילו לאביי לעיל לו: , דלא חשיב כה"ג תחילתו בפשיעה כלל, כיון שיכול לזהר ולדקדק יפה שלא תחליק בהר ושלא תתחמם בבקעה.

² למסקנת תד"ה רבי יוסי, הטעם בזה מפני שיכול המשכיר לטעון שמא מצויים נחשים יותר בהרים מבבקעות היום, או איפכא.

³ והיכי ידעין שלא הוחמה מחמת המעלה, כגון שהוחמה בהליכה ישרה וחלקה שבראש ההר ולא בשעת עלייתה להר -- כן פירשו רש"י ד"ה בבקעה ותד"ה אם.

⁴ ומיירי כגון שהשכיר לו "חמור סתם", דאם השכיר לו "חמור זה", בכל ענין פטור (ריטב"א).

⁵ פרש"י, שאינה חוזרת לבעליה מיד אלא לאחר ימי שכירותה, ומיירי כגון ששכרה לזמן מסויים ולא למלאכה מסויימת. ובשאר ראשונים פירשו דמיירי כגון ששכרה למלאכה מסויימת, ו"אינה חוזרת", היינו שאינה חוזרת כלל לבעליה, דאם תחזור, לכשתחזור יעשה בה מלאכתו (עי' ריטב"א).

⁶נחלקו רש"י ותוס' בביאור המילים "בדרך הליכתה". לרש"י ד"ה אם, הכוונה שהאנגריא מוליכתה בדרך שהיה זה רוצה להלך. לתוס' ד"ה אם, הכוונה שאין האנגריא מחפשת בבתים

אלא לוקחת מה שמוצאת בחוץ, דהיינו בדרך הליכתה. ולשני הפירושים, הטעם ששמואל פוטר בניטלה בדרך הליכתה הוא משום שמזלה של השוכר גרם לה לינטל, פיי, לתוס', משום שאילו השאירה השוכר בבית לא היו נוטלים אותה האנגריא, ולרש"י (עי' ריטב"א), משום שאילו ל"ה מוליכתה בדרך שבה רצו האנגריא להוליכה, שמא לא היתה האנגריא לוקחת החמור זה כלל.